

گزارش توسعه انسانی ۲۰۱۰

سهام ما از خوشبختی

روند توسعه انسانی در ایران پیشرفت چشمگیری داشته است، اما هنوز با شرایط مطلوب فاصله داریم.

یکی از معیارهای مهم بین‌المللی که وضعیت برخورداری مردم را از استانداردهای زندگی و امکانات رفاهی بررسی می‌کند، شاخص توسعه انسانی (HDI) است که هر ساله در قالب گزارشی توسط سازمان ملل متحد منتشر شده و اجزا و زیرشاخه‌های آن در کشورهای مختلف جهان مورد بررسی و مقایسه قرار می‌گیرند. این شاخص میزان پیشرفت کشورها را بر اساس ۳ قابلیت زندگی طولانی و سالم، برخورداری از آموزش و تحصیلات و همچنین میزان بهره‌مندی از استانداردهای زندگی مطلوب، مورد بررسی قرار می‌دهد. بر اساس گزارش ۲۰۱۰ سازمان ملل که با عنوان "ثروت حقیقی ملت‌ها، گذرگاه‌هایی به سوی توسعه انسانی" منتشر شده، ایران با ۱۸ پله صعود نسبت به سال گذشته، رتبه ۷۰ را از حیث شاخص توسعه انسانی در بین ۱۶۹ کشور به خود اختصاص داده و در زمره کشورهای با توسعه انسانی بالا جای گرفته است.

یکی از اجزای شاخص توسعه انسانی میزان امید به زندگی است که در ایران ۷۱/۹ سال عنوان شده است و در مقایسه با کشورهای پیشرو حدود ۱۰ سال کمتر است. البته با توجه به افزایش میزان آلودگی هوا در کشور - علی‌الخصوص پایتخت - احتمال کاهش رقم مذکور در آینده دور وجود خواهد داشت، کما این که هم‌اکنون طبق برخی آمار، سن سکنه در تهران به ۲۵ سال

کاهش یافته و امراض قلبی و عروقی و مرگ و میر ناشی از آن به شدت افزایش پیدا کرده است.

شاخص مهم دیگر، نرخ باسوادی افراد ۱۵ سال به بالا است. طبق بررسی‌های واحد تحقیقات ماهنامه، این نرخ در ۱۹ کشور اول ۱۰۰ درصد است، در حالی که در کشور ما ۸۲/۳ درصد اعلام شده است. این که در کشوری همچون زیمبابوه که در فقر جدول توسعه انسانی قرار دارد، نرخ باسوادی ۹۱/۴ درصد بوده است. البته هر چه سطح تحصیلات بالاتری ملاک قرار گیرد، نرخ مذکور در کشورمان کاهش می‌یابد به طوری که درصد افراد با حداقل تحصیلات راهنمایی در بین افراد ۲۵ سال به بالا، برای مردان ۵۷/۲ و برای زنان ۳۹/۰ درصد اعلام شده، در حالی که همین شاخص در

در این سرفصل همچنین می‌خوانید:

۳۲ بیداری ملتها

۳۳ راه و چاه چشم‌انداز

۳۴ "به کام ۶ دهک پایین"

۳۹ مراقبت بعد از عمل

۳۹ تنگنای بانکی

بین مردان و زنان نروژ (رتبه اول HDI) به ترتیب ۹۹/۱ و ۹۹/۳ درصد و در امارات ۷۷/۳ و ۷۶/۹ درصد است.

پارامتر مهم دیگر در تحلیل توسعه انسانی کشورها، محصول ناخالص داخلی (GDP) سرانه (بر اساس برابری قدرت خرید) است. این شاخص برای ایران ۵ هزار و ۲۵۶ دلار اعلام شده، در حالی که همین رقم در نروژ ۹۴/۷ هزار دلار می‌باشد. حتی در کشوری مانند ترکیه با رتبه HDI ۸۳، میزان GDP سرانه ۹ هزار و ۹۴۲ دلار - تقریباً دو برابر کشورمان - است. شاخص دیگری که می‌توان به آن اشاره کرد، ضریب جینی است که هر چه کمتر باشد، توزیع عادلانه‌تر درآمد را نشان می‌دهد. این شاخص در ایران ۰/۳۸۳ اعلام شده و در کشورهای نروژ، استرالیا، نیوزیلند، آمریکا و ایرلند به ترتیب ۰/۲۵۱، ۰/۳۵۲، ۰/۳۶۲، ۰/۴۰۸ و ۰/۳۴۳

توسعه انسانی در کشورهای منتخب

رتبه	کشور	شاخص HDI ۲۰۱۰	امید به زندگی (سال)	شاخص امید به زندگی	شاخص نابرابری جنسیتی	نرخ باسوادی (درصد ۱۵ سال به بالا)	GDP سرانه (دلار)	ضریب جینی
۱	نروژ	۰/۹۳۸	۸۱/۰	۰/۹۲۷	۰/۲۳۴	۱۰۰/۰	۹۴,۷۵۹	۰/۲۵۸
۲	استرالیا	۰/۹۳۷	۸۱/۹	۰/۹۳۴	۰/۲۹۶	۱۰۰/۰	۴۷,۳۷۰	۰/۳۵۲
۳	نیوزیلند	۰/۹۰۷	۸۰/۶	۰/۹۱۲	۰/۳۲۰	۱۰۰/۰	۳۰,۴۳۹	۰/۳۶۲
۴	آمریکا	۰/۹۰۲	۷۹/۶	۰/۸۸۶	۰/۴۰۰	۱۰۰/۰	۴۶,۳۵۰	۰/۴۰۸
۱۰	آلمان	۰/۸۸۵	۸۰/۲	۰/۹۱۱	۰/۲۴۰	۱۰۰/۰	۴۴,۴۴۶	۰/۲۸۳
۱۴	فرانسه	۰/۸۷۲	۸۱/۶	۰/۹۳۲	۰/۲۶۰	۱۰۰/۰	۴۴,۵۰۸	۰/۳۳۷
۲۷	سنگاپور	۰/۸۴۶	۸۰/۷	۰/۹۲۵	۰/۲۵۵	۹۴/۵	۳۷,۵۹۷	۰/۴۲۵
۳۲	امارات	۰/۸۱۵	۷۷/۷	۰/۸۴۶	۰/۴۶۴	۹۰/۰	-	-
۵۵	عربستان	۰/۷۵۲	۷۳/۳	۰/۷۳۷	۰/۷۶۰	۸۵/۵	۱۹,۰۲۲	-
۵۷	مالزی	۰/۷۴۴	۷۴/۷	۰/۷۹۷	۰/۴۹۳	۹۲/۱	۸,۲۰۹	۰/۳۷۹
۷۰	ایران	۰/۷۰۲	۷۱/۹	۰/۶۸۰	۰/۶۷۴	۸۲/۳	۵,۲۵۶	۰/۳۸۳
۸۳	ترکیه	۰/۶۷۹	۷۲/۲	۰/۶۹۰	۰/۶۲۱	۸۸/۷	۹,۹۴۲	۰/۴۱۲
۸۹	چین	۰/۶۶۳	۷۳/۵	۰/۷۱۴	۰/۴۰۵	۹۳/۷	۳,۲۶۷	۰/۴۱۵
۱۶۹	زیمبابوه	۰/۱۴۰	۴۷/۰	۰/۲۸۱	۰/۷۰۵	۹۱/۴	-	۰/۵۰۱

استخراج: «اقتصاد ایران» از گزارش توسعه انسانی ۲۰۱۰ سازمان ملل

مواضع رسمی ایران در قبال انقلاب اعراب

بیداری ملت‌ها

گیری جنبش عظیم بیداری اسلامی دانست که از سال‌ها قبل آغاز شده و حرکت‌های سریع و غیرمنتظره در تونس، مصر، یمن و دیگر کشورهای منطقه، همه را متحیر ساخته است. آیت‌الله لاریجانی خطاب به ملت‌های مسلمان اظهار داشت: ملت‌های مسلمان باید به هوش باشند. قدرت‌های غربی به دنبال چهره ساختن مهره‌های وابسته به خود و

تحمل آنان بر مردم ستم‌دیده هستند.

انقلاب آزادگان

رییس مجلس شورای اسلامی نیز در حمایت از قیام مردمی کشورهای عربی گفت: اگر بنا است نامی بر انقلاب مردم مصر و تونس نهاد، باید آن را "انقلاب آزادگان" نامید که در شعارهای مردم مصر هم دیده می‌شود.

دکتر لاریجانی در جلسه علنی مجلس در مورد تحولات اخیر منطقه ابراز داشت: انقلاب منطقه با قیام مردم تونس آغاز شده، دامنه آن کشورهای مختلف را درنوردیده است و در این چند روز اخیر، ملت رشید مصر، صدای بلند این انقلاب شده‌اند.

رییس مجلس با توجه به موضع گیری‌های مختلف اوباما در این مدت، تأکید کرد: این گونه رفتارهای کشورهای غربی که تشابه با مواضع آنان در دوران حدوث انقلاب اسلامی در حمایت از شاه دارند، نشانگر این معنا می‌باشند که مدل تحلیلی آنان از کشورهای اسلامی همچنان ارتجاعی است و به کلی از سیر تحولات ملل خاورمیانه عقب هستند. لاریجانی گفت: مصر، سرزمین مالک اشتر، سرزمین محمدبن ابی‌بکر، سرزمین سید قطب و محمد عبده است و نمی‌تواند این ذلت را تحمل کند. لذا جوهره این انقلاب، بازگشت به خویشتن اسلامی است و ملاحظه می‌شود که در تونس، مصر و اردن، شعار "الله اکبر" و اقامه نماز و بازگشت به حجاب و مبارزه با ظلم و استبداد، سخن برجسته تظاهر کنندگان است. لاریجانی همچنین تصریح کرد: انقلاب منطقه‌ای ملت‌های مسلمان، هویت خود را یافته است و ابهت سیاسی، امنیتی و اقتصادی غرب برای آنان فرو ریخته است و به دنبال ارزش‌های بومی خویش هستند.

رهبر معظم انقلاب اسلامی در خطبه‌های نماز جمعه تهران، با تشریح تغییرات اساسی ناشی از پیروزی انقلاب اسلامی در جهان فرمودند: این تغییرات عمیق، به برکت ایستادگی ملت در تمام ۳۲ سال اخیر ادامه یافته و مردم ایران، اکنون پس از سال‌ها مجاهدت، انعکاس فریاد مظلومانه، ولی قدرتمندانه خود را در حوادث اخیر شمال آفریقا و به ویژه

در بیداری اسلامی مردم مصر و تونس مشاهده می‌کنند. حضرت آیت‌الله خامنه‌ای، مصر را کشوری با سابقه تاریخی در دنیای اسلام و جهان عرب تشریح کردند و بیان داشتند: روزگاری این کشور و ملت با سابقه، پیشرو، ملجأ و پناه فلسطینیان بوده، اما در ۳۰ سال اخیر، حاکم کنونی، این کشور را به وابسته تمام عیار نظام استکباری و نوکر صهیونیست‌ها تبدیل کرده است.

ایشان همچنین افزودند: صهیونیست‌ها و غربی‌ها نگران تحولات مصرند و اگر ملت مصر به کمک الهی بتواند قیام خود را به ثمر و پیروزی برساند، یک شکست غیرقابل جبران برای آمریکا خواهد بود و پیش‌بینی‌های امام خمینی هم در مورد این کشور محقق خواهند شد.

اسلام خواهی، انگیزه اصلی

مقام معظم رهبری در بخشی دیگر از سخنان خود، بن‌علی را فردی کاملاً وابسته به آمریکا دانستند و فرمودند: حتی برخی گزارش‌ها نشان می‌دهند که وی وابسته به سازمان جاسوسی آمریکا بوده است. ایشان اضافه کردند که برای یک ملت، بسیار سخت است که حاکم آنها نوکر رسمی دستگاه‌های آمریکایی باشد و همین واقعیت، یکی از دلایل قیام مردم تونس است.

رهبر انقلاب همچنین تأکید کردند: یکی از انگیزه‌های اصلی مردم تونس در این قیام، انگیزه اسلام خواهی است که تحلیل‌گران غربی تلاش دارند این موضوع را کتمان کنند. ایشان همچنین تأکید کردند که در برهه کنونی، مردم تونس باید با هوشیاری، مصالح خود را تشخیص دهند و فریب دشمن را نخورند.

جنبش بیداری اسلامی

رییس قوه قضاییه با اشاره به حوادث مهم منطقه، خیزش اسلامی مردم مسلمان منطقه را حاکی از اوج

است. در این رابطه، اگر چه اقدامات چند سال اخیر دولت برای حمایت از اقشار کم‌درآمد، ضربه جینی را کاهش داده، اما به هیچ وجه نتوانسته به افزایش درآمد سرانه و قدرت خرید مردم بی‌انجامد و آمار مذکور به خوبی این موضوع را نشان می‌دهد.

مرفه و بی‌درد

یکی از بخش‌های گزارش توسعه انسانی سازمان ملل به بررسی مؤلفه‌ها و استانداردهای مرتبط با رفاه و سلامت افراد جامعه می‌پردازد. طبق این گزارش، میزان رضایت از زندگی (صفر مبین کمترین رضایت و ۱۰ مبین بیشترین رضایت) در ایران ۵/۶ محاسبه شده که رضایتمندی حدود ۵۰ درصدی مردم را نشان می‌دهد. این عدد در کشورهای توسعه یافته نظیر نروژ و آمریکا ۸/۱ و ۷/۹ و در برخی کشورهای خاورمیانه نظیر عربستان، امارات و ترکیه به ترتیب ۷/۷، ۷/۳ و ۵/۵ می‌باشد.

همچنین بر اساس این گزارش، میزان رضایت مردم ایران از شغل، سلامت فردی و استانداردهای زندگی به ترتیب ۷/۱، ۸/۲ و ۵/۵ درصد است. مقایسه این ارقام با دیگر کشورها نشان می‌دهد که در حوزه سلامت فردی، کشورمان اختلاف چندانی با سایرین ندارد. به طور مثال، در نروژ و استرالیا میزان رضایت از سلامت، ۸/۲ درصد می‌باشد. با این حال، از لحاظ رضایت شغلی و برخورداری از استانداردهای زندگی، کشورمان با ۲۰ کشور اول فاصله دارد، به طوری که این دو شاخص در اکثر این کشورها، بالای ۸۰ درصد است. بخش دیگری از گزارش توسعه انسانی به بررسی میزان نابرابری جنسیتی در کشورهای مختلف می‌پردازد. در بین کشورهای جهان، هلند، دانمارک، سوئد و سوئیس از حیث شاخص نابرابری جنسی در رتبه‌های اول تا چهارم قرار دارند، به این معنا که بیشترین عدالت جنسیتی در آنها برقرار است. عدد شاخص مذکور برای این ۴ کشور به ترتیب ۰/۱۷۴، ۰/۲۰۹، ۰/۲۱۲ و ۰/۲۲۸ می‌باشد. گفتنی است معیار نابرابری جنسیتی برای کشورمان ۰/۶۷۴ محاسبه شده و بر این اساس، ایران رتبه ۹۸ را در بین ۱۶۹ کشور جهان به خود اختصاص داده است. البته در سنوات گذشته وضعیت مشارکت و حضور زنان در عرصه‌های مختلف کشور بهبود چشمگیری یافته، اما هنوز در نواحی کمتر توسعه یافته ایران و همچنین از حیث برخی شاخص‌ها نظیر تعادل کرسی‌های پارلمان، وضعیت نامطلوب است.

هم‌اکنون از ۲۹۰ نماینده مجلس شورای اسلامی تنها ۸ نفر (۲/۸ درصد) زن هستند، در حالی که این میزان در کشورهایی نظیر نروژ، استرالیا، آلمان، سنگاپور، امارات و چین به ترتیب ۳۶/۱، ۲۹/۷، ۳۱/۱، ۲۴/۵، ۲۲/۵ و ۲۱/۳ درصد می‌باشد. حتی در کشور زیمبابوه با رتبه HDI ۱۶۹، ۱۸/۲ درصد از کرسی‌های پارلمان را زنان تشکیل می‌دهند. ■